

eul_wid: okg-cz

Πλούταρχος ὁ Χαιρωνεύς · Plutarch of Chaeronea

Platonic Questions

Πλατωνικὰ ζητήματα

Period: Ῥωμαϊκή [Roman](#)
Dialect: Ἀττικίζουσα [Atticizing](#)
Domain: Φιλοσοφία [Philosophy](#)
Format: Πεζός [Prose](#)
Affiliation: [Platonist](#)

^{t 1} ΠΛΑΤΩΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΖΗΤΗΜΑ Α'.

- 999 C 'Τί δήποτε τὸν Σωκράτην ὁ θεὸς μαιοῦσθαι μὲν ἐκέλευσεν ἐτέρους, αὐτὸν δὲ γεννᾶν ἀπεκώλυσεν, ὡς ἐν Θεαιτήτῳ (150c) λέγεται; Οὐ γὰρ εἰρωνευόμενός γε καὶ παίζων προσεχρήσατ' ἂν τῷ τοῦ θεοῦ ὀνόματι. καὶ ἄλλως ἐν τῷ Θεαιτήτῳ πολλὰ μέγалаυχα καὶ σοβαρὰ Σωκράτει περιτέθεικεν, ὧν καὶ ταῦτ' ἐστί (151c): 'πολλοὶ γὰρ δή, ὧ θαυμάσιε, πρὸς με οὕτω διετέθησαν, ὥστ' ἀτεχνῶς δάκνειν <ἔτοιμοι εἶναι>, ἐπειδάν τινα λήρον αὐτῶν ἀφαιρῶμαι· καὶ οὐκ οἶονταί με εὐνοίᾳ τοῦτο ποιεῖν, πόρρω ὄντες τοῦ εἰδέναι ὅτι οὐδεὶς θεὸς δύσνους ἀνθρώποις οὐδ' ἐγὼ δυσνοῖα τοιοῦτον οὐδὲν δρῶ, ἀλλὰ μοι ψεῦδός τε συγχωρῆσαι καὶ ἀληθὲς ἀφανίσαι οὐδαμῶς θέμις. ^[5]
- 999 D 'Πότερον οὖν τὴν ἑαυτοῦ φύσιν ὡς κριτικωτέραν ἢ γονιμωτέραν οὔσαν θεὸν προσεῖπε, καθάπερ Μένανδρος 'ὁ νοῦς γὰρ ἡμῶν ὁ θεός' καὶ Ἡράκλειτος (B 119) 'ἦθος ἀνθρώπῳ δαίμων'· ἢ θεῖόν τι καὶ δαιμόνιον ὡς ἀληθῶς αἴτιον ὑφηγήσατο Σωκράτει τοῦτο τῆς φιλοσοφίας τὸ γένος, ὧ τούτους ἄλλους ἐξετάζων αἰεὶ τύφου καὶ πλάνου καὶ ἀλαζονείας καὶ τοῦ βαρεῖς εἶναι πρῶτον μὲν αὐτοῖς εἶτα καὶ τοῖς συνοῦσιν ἀπήλλαττε; καὶ γὰρ ὥσπερ ἐκ τύχης τότε φορὰν συνέβη γενέσθαι σοφιστῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι· καὶ τούτοις οἱ νέοι πολὺ τελοῦντες ἀργύριον οἰήματος ἐπληροῦντο καὶ δοξοσοφίας, καὶ λόγων ἐζήλουν σχολὴν καὶ διατριβὰς ἀπράκτους ἐν ἔρισι καὶ φιλοτιμίαις καλὸν δὲ καὶ χρησίμον οὐδ' ὀτιοῦν. ^[10]
- 999 E τὸν οὖν ἐλεγκτικὸν λόγον ὥσπερ καθαρτικὸν ἔχων φάρμακον ὁ Σωκράτης ἀξιόπιστος ἦν ἐτέρους ἐλέγχων τῷ μηδὲν ἀποφαίνεσθαι, καὶ μᾶλλον ἤπτετο δοκῶν ζητεῖν κοινῇ τὴν ἀλήθειαν οὐκ αὐτὸς ἰδίᾳ δόξη βοηθεῖν.
- 999 F Ἐπειτα τοῦ κρίνειν ὄντος ὠφελίμου τὸ γεννᾶν ἐμπόδιόν ἐστι.
- 1000 A τυφλοῦται γὰρ τὸ φιλοῦν περὶ τὸ φιλούμενον· φιλεῖται δὲ τῶν ἰδίων οὐδὲν οὕτως ὡς δόξα καὶ λόγος ὑπὸ τοῦ τεκόντος. ἢ γὰρ λεγομένη τέκνων δικαιοτάτη διανομὴ πρὸς λόγους ἐστὶν ἀδικωτάτη· δεῖ γὰρ ἐκεῖ μὲν λαβεῖν τὸ ἴδιον, ἐνταῦθα δέ, κἂν ἀλλότριον ἦ, τὸ βέλτιστον. ὅθεν ὁ γεννῶν ἴδια γίγνεται φαυλότερος ἐτέρων κριτής. καὶ καθάπερ Ἡλείους τῶν σοφῶν τις ἔφη βελτίους ἂν εἶναι τῶν Ὀλυμπίων ἀγωνοθέτας, εἰ μηδὲ εἷς Ἡλείων ἦν ἀγωνιστής, οὕτως ὁ

μέλλων ἐν λόγοις ὀρθῶς ἐπιστατήσιν καὶ βραβεύσειν οὐ δίκαιός ἐστιν αὐτὸς φιλοστεφανεῖν οὐδ' ἀνταγωνίζεσθαι τοῖς κρινομένοις. ^[10]

1000 B καὶ γὰρ οἱ τῶν Ἑλλήνων στρατηγοὶ τὴν περὶ τῶν ἀριστείων ψῆφον φέροντες αὐτοὺς ἀρίστους ἔκριναν ἅπαντες· καὶ τῶν φιλοσόφων οὐδεὶς ἔστιν, ὃς οὐ τοῦτο πέπονθε δίχα τῶν ὥσπερ Σωκράτης ὁμολογούντων μηδὲν ἴδιον λέγειν· οὗτοι δὲ καθαρὸς μόνος καὶ ἀδεκάστους τῆς ἀληθείας παρέχουσιν ἑαυτοὺς δικαστάς. ὥσπερ γὰρ ὁ ἐν τοῖς ὦσιν ἀήρ, ἂν μὴ σταθερὸς ἦ μηδὲ φωνῆς ἰδίας ἔρημος ἀλλ' ἤχου καὶ ροίζου μεστός, οὐκ ἀκριβῶς ἀντιλαμβάνεται τῶν φθεγγομένων, οὕτω τὸ τοῦς λόγους ἐν φιλοσοφίᾳ κρῖνον, ἂν ἔνδοθεν ἀντιπαταγῇ <τι> καὶ ἀντηχῇ, δυσζύνετον ἔσται τῶν λεγομένων ἔξωθεν. ^[10]

1000 C ἡ γὰρ οἰκεία δόξα καὶ σύννοικος οὐ προσδέξεται τὸ διαφωνοῦν πρὸς αὐτήν, ὡς μαρτυρεῖ τῶν αἰρέσεων τὸ πλῆθος, ὧν, ἂν ἄριστα πράττη φιλοσοφία, μίαν ἔχει κατορθοῦσαν, οἰομένας δὲ τὰς ἄλλας ἀπάσας καὶ μαχομένας πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Ὅτι τοίνυν, εἰ μὲν οὐδὲν ἐστὶ καταληπτὸν ἀνθρώπῳ καὶ γνωστὸν, εἰκότως ὁ θεὸς ἀπεκώλυσεν αὐτὸν ὑπηνέμια καὶ ψευδῇ καὶ ἀβέβαια γεννᾶν, ἐλέγχειν δὲ τοὺς ἄλλους ἠνάγκαζε τοιαῦτα δοξάζοντας. οὐ γὰρ μικρὸν ἦν ὄφελος ἀλλὰ μέγιστον ὁ τοῦ μεγίστου τῶν κακῶν, ἀπάτης καὶ κενοφροσύνης, ἀπαλλάττων λόγος (Theogn. 432) 'οὐδ' Ἀσκληπιάδαις τοῦτ' ὅ γ' ἔδωκε θεός.' οὐ γὰρ σώματος ἢ Σωκράτους ἰατρεία, ψυχῆς δ' ἦν ὑπούλου καὶ διεφθαρμένης καθαρισμός. ^[14]

1000 D εἰ δ' ἔστιν ἐπιστήμη τοῦ ἀληθοῦς ἐν δὲ τὸ ἀληθές, οὐκ ἔλαττον ἔχει τοῦ εὐρόντος ὁ μαθὼν παρὰ τοῦ εὐρόντος· λαμβάνει δὲ μᾶλλον ὁ μὴ πεπεισμένος ἔχειν, καὶ λαμβάνει τὸ βέλτιστον ἐξ ἀπάντων, ὥσπερ ὁ μὴ τεκῶν παῖδα ποιεῖται τὸν ἄριστον. Ὅρα δὲ μὴ τᾶλλα μὲν οὐδεμιᾶς ἦν ἄξια σπουδῆς ποιήματα καὶ μαθήματα καὶ λόγοι ῥητόρων καὶ δόγματα σοφιστῶν, ἃ Σωκράτην γεννᾶν τὸ δαιμόνιον ἀπεκώλυσεν· ἦν δὲ μόνον ἡγεῖτο Σωκράτης σοφίαν <τὴν> περὶ τὸ θεῖον καὶ νοητὸν, ἐρωτικὴν ὑπ' αὐτοῦ προσαγορευομένην, ταύτης οὐ γένεσις ἔστιν ἀνθρώποις οὐδ' εὗρεσις ἀλλ' ἀνάμνησις. ^[10]

1000 E ὅθεν οὐδὲν ἐδίδασκε Σωκράτης, ἀλλ' ἐνδιδούς ἀρχὰς ἀποριῶν ὥσπερ ὠδίνων τοῖς νέοις ἐπήγειρε καὶ ἀνεκίνει καὶ συνεζήγε τὰς ἐμφύτους νοήσεις· καὶ τοῦτο μαιωτικὴν τέχνην ὠνόμαζεν, οὐκ ἐντιθεῖσαν ἔξωθεν, ὥσπερ ἕτεροι προσεποιούντο, νοῦν τοῖς ἐντυγχάνουσιν, ἀλλ' ἔχοντας οἰκεῖον ἐν ἑαυτοῖς ἀτελῇ δὲ καὶ συγκεχυμένον καὶ δεόμενον τοῦ τρέφοντος καὶ βεβαιούντος ἐπιδεικνύουσιν. ΖΗΤΗΜΑ Β'. 'Τί δήποτε τὸν ἀνωτάτω θεὸν πατέρα τῶν πάντων καὶ ποιητὴν προσεῖπεν;' (Tim. 28c al.) πότερον ὅτι τῶν μὲν θεῶν τῶν γεννητῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων πατήρ ἐστιν, ὡς Ὅμηρος ἐπονομάζει, ποιητῆς δὲ τῶν ἀλόγων καὶ ἀψύχων; οὐδὲ γὰρ χορίου φησὶ Χρύσιππος (fr. ^[10]

1000 F 1158) πατέρα καλεῖσθαι τὸν παρασχόντα τὸ σπέρμα, καίπερ ἐκ τοῦ σπέρματος γεγονότος. ἢ τῇ μεταφορᾷ χρώμενος, ὥσπερ εἶωθε, τὸν αἴτιον πατέρα τοῦ κόσμου κέκληκεν; ὡς τῶν ἐρωτικῶν λόγων 'πατέρα' Φαῖδρον ἐν Συμποσίῳ (177d) προσεῖπεν, εἰσηγητὴν αὐτῶν γενόμενον· ἐν δὲ τῷ ὁμωνύμῳ διαλόγῳ (Phaedr. ^[5]

1001 A 261a) 'καλλίπαιδα· πολλοὺς γὰρ καλοὺς λόγους ἐν φιλοσοφίᾳ γενέσθαι τὴν ἀρχὴν ἐκείνου παρασχόντος. ἢ διαφέρει πατήρ τε ποιητοῦ καὶ γεννήσεως ποίησις; ὡς γὰρ τὸ γεγεννημένον καὶ πεποίηται, οὐ μὴν ἀνάπαλιν, οὕτως ὁ γεννήσας καὶ πεποίηκεν· ἐμψύχου γὰρ ποίησις ἢ γεννήσις ἐστὶ. καὶ ποιητοῦ μὲν, οἷος οἰκοδόμος ἢ ὑφάντης ἢ λύρας δημιουργὸς ἢ ἀνδριάντος, ἀπῆλλακται γενόμενον τὸ ἔργον· ἢ δ' ἀπὸ τοῦ γεννήσαντος ἀρχὴ καὶ δύναμις ἐγκέκραται τῷ τεκνωθέντι καὶ συνέχει τὴν φύσιν, ἀπόσπασμα καὶ μόνιον οὔσαν τοῦ τεκνώσαντος. ^[10]

1001 B ἐπεὶ τοίνυν οὐ πεπλασμένοις ὁ κόσμος οὐδὲ συνηρμοσμένοις ποιήμασιν ἔοικεν, ἀλλ' ἔνεστιν αὐτῷ μοῖρα πολλὴ ζωότητος καὶ θειότητος, ἦν ὁ θεὸς ἐγκατέσπειρεν ἀφ' ἑαυτοῦ τῇ ὕλῃ καὶ

κατέμιξεν, εἰκότως ἅμα πατήρ τε τοῦ κόσμου, ζῶου γεγονότος, καὶ ποιητῆς ἐπονομάζεται. Τούτων δὲ μάλιστα τῆς Πλάτωνος ἀπτομένων δόξης, ἐπίστησον εἰ κάκεῖνο λεχθήσεται πιθανῶς· ὅτι, δυεῖν ὄντων ἐξ ὧν ὁ κόσμος συνέστηκε, σώματος καὶ ψυχῆς, τὸ μὲν οὐκ ἐγέννησε θεὸς ἀλλὰ, τῆς ὕλης παρασχομένης, ἐμόρφωσε καὶ συνήρμοσε, πέρασιν οἰκείοις καὶ σχήμασι δῆσας καὶ ὀρίσας τὸ ἄπειρον· ἡ δὲ ψυχὴ, νοῦ μετασχοῦσα καὶ λογισμοῦ καὶ ἀρμονίας, οὐκ ἔργον ἐστὶ τοῦ θεοῦ μόνον ἀλλὰ καὶ μέρος, οὐδ' ὑπ' αὐτοῦ ἀλλ' ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἐξ αὐτοῦ γέγονεν. ^[10]

1001 C ΖΗΤΗΜΑ Γ'. Ἐν τῇ Πολιτείᾳ (509d), τοῦ παντὸς ὥσπερ μιᾶς γραμμῆς τετμημένης εἰς ἄνισα τμήματα, πάλιν τέμνων ἐκάτερον τμήμα εἰς δύο ἀνὰ τὸν αὐτὸν λόγον, τό τε τοῦ ὀρωμένου γένους καὶ τὸ τοῦ νοουμένου, τέτταρα τὰ πάντα ποιήσας, τοῦ μὲν νοητοῦ πρῶτον ἀποφαίνει τὸ περὶ τὰ πρῶτα εἶδη, δεύτερον τὸ μαθηματικόν· τοῦ δ' αἰσθητοῦ πρῶτον μὲν τὰ στερέμνια σώματα, δεύτερον δὲ τὰ εἰκόνας καὶ τὰ εἶδωλα τούτων· καὶ κριτήριον ἐκάστῳ τῶν τεττάρων ἀποδίδωσιν ἴδιον, νοῦν μὲν τῷ πρώτῳ διάνοιαν δὲ τῷ μαθηματικῷ, τοῖς δ' αἰσθητοῖς πίστιν, εἰκασίαν δὲ τοῖς περὶ τὰ εἶδωλα καὶ τὰς εἰκόνας. ^[10]

1001 D 'τί οὖν διανοηθεῖς εἰς ἄνισα τὰ τμήματα τὸ πᾶν ἔτεμε; καὶ πότερον τῶν τμημάτων, τὸ νοητὸν ἢ τὸ αἰσθητόν, μεῖζόν ἐστιν;' αὐτὸς γὰρ οὐ δεδήλωκε. Δόξει δ' αὐτόθεν μὲν εἶναι μεῖζον τὸ αἰσθητόν· ἡ γὰρ ἀμέριστος οὐσία καὶ κατὰ ταῦτόν ὡσαύτως ἔχουσα τῶν νοητῶν ἐστὶν εἰς βραχὺ συνηγμένη καὶ καθαρὸν, ἡ δὲ σκεδαστὴ περὶ τὰ σώματα καὶ περιπλανὴς τὸ αἰσθητόν παρέσχεν. ἔτι τὸ μὲν ἀσώματον πέρατος οἰκεῖον, τὸ δὲ σῶμα τῇ ὕλῃ μὲν ἄπειρον καὶ ἀόριστον, αἰσθητὸν δὲ γιγνόμενον ὅταν ὀρισθῇ μετοχῇ τοῦ νοητοῦ. ^[10]

1001 E ἔτι, καθάπερ αὐτῶν τῶν αἰσθητῶν ἕκαστον εἰκόνας ἔχει πλείους καὶ σκιάς καὶ εἶδωλα καὶ ὅλως ἀφ' ἑνὸς παραδείγματος πάμπολλα μιμήματα γίνεσθαι καὶ φύσει καὶ τέχνῃ δυνατόν ἐστιν, οὕτως ἀνάγκη τὰ ἐνταῦθα τῶν ἐκεῖ πλήθει διαφέρειν κατὰ τὸν Πλάτωνα παραδείγματα καὶ ἰδέας τὰ νοητὰ τῶν αἰσθητῶν ὥσπερ εἰκόνων ἢ ἐμφάσεων ὑποτιθέμενον. ἔτι τῶν εἰδῶν νόησιν ἐξ ἀφαιρέσεως καὶ περικοπῆς σώματος ἐπάγει, τῇ τῶν μαθημάτων τάξει καταβιβάζων (Rep. VI 524 sqq.) ἀπὸ τῆς ἀριθμητικῆς ἐπὶ γεωμετρίαν, εἴτα μετὰ ταύτην ἐπ' ἀστρολογίαν, ἐπὶ πάσαις δὲ τὴν ἀρμονικὴν τιθεῖς· γίγνεται γὰρ τὰ μὲν γεωμετρούμενα τοῦ ποσοῦ μέγεθος προσλαβόντος· τὰ δὲ στερεὰ τοῦ μεγέθους βάθος· τὰ δ' ἀστρολογούμενα τοῦ στερεοῦ κίνησιν· τὰ δ' ἀρμονικὰ τῷ κινουμένῳ σώματι φωνῆς προσγενομένης. ^[5]

1001 F ὅθεν ἀφαιροῦντες φωνὴν μὲν τῶν κινουμένων κίνησιν δὲ τῶν στερεῶν βάθος δὲ τῶν ἐπιπέδων μέγεθος δὲ τῶν ποσῶν, ἐν αὐταῖς γενησόμεθα ταῖς νοηταῖς ἰδέαις, οὐδεμίαν διαφορὰν ἐχούσαις πρὸς ἀλλήλας, κατὰ τὸ ἐν καὶ μόνον νοούμεν <αἰς> .

1002 A οὐ γὰρ ποιεῖ μονὰς ἀριθμόν, ἂν μὴ τῆς ἀπείρου δυνάδος ἄψηται· ποιήσασα δ' οὕτως ἀριθμόν, εἰς στιγμὰς εἴτα γραμμὰς ἐκ δὲ τούτων εἰς ἐπιφανείας καὶ βάθη καὶ σώματα πρόεισι καὶ σωμάτων ποιότητος ἐν πάθεσι γιγνομένων. ἔτι τῶν μὲν νοητῶν ἐν κριτήριον ὁ νοῦς· καὶ γὰρ ἡ διάνοια νοῦς ἐστὶν ἐν τοῖς μαθηματικοῖς ὥσπερ ἐν κατόπτροις ἐμφαινομένων τῶν νοητῶν. ἐπὶ δὲ τὴν τῶν σωμάτων γνῶσιν ὑπὸ πλήθους πέντε δυνάμεις καὶ διαφορὰς αἰσθητηρίων ἢ φύσις ἔδωκεν ἡμῖν· καὶ οὐ πάντα φωρᾶται ταύταις ἀλλ' ἐκφεύγει πολλὰ διὰ μικρότητα τὴν αἴσθησιν. ^[10]

1002 B ἔτι, ὥσπερ ἡμῶν ἐκάστου συνεστῶτος ἔκ τε τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος μικρόν ἐστὶ τὸ ἡγεμονικὸν καὶ νοερὸν ἐν πολλῷ τῷ τῆς σαρκὸς ὄγκῳ κεκρυμμένον, οὕτως εἰκὸς ἔχειν ἐν τῷ παντὶ τὸ νοητὸν πρὸς τὸ αἰσθητόν. καὶ γὰρ ἄρχει τὰ νοητὰ τῶν σωματικῶν, ἀρχῆς δὲ πάσης πλέον τὸ ἐξ αὐτῆς καὶ μεῖζον. Πρὸς δὲ τοῦναντίον εἴποι τις ἂν πρῶτον, ὅτι συγκρίνοντες <τὰ> αἰσθητὰ τοῖς νοητοῖς τρόπον τινὰ τὰ θνητὰ τοῖς θείοις ἐξισοῦμεν· ὁ γὰρ θεὸς ἐν τοῖς νοητοῖς, ἔπειτα πανταχοῦ δήπου τὸ περιεχόμενον ἔλαττόν ἐστὶ τοῦ περιέχοντος, ἡ δὲ τοῦ

παντὸς φύσις τῷ νοητῷ περιέχει τὸ αἰσθητόν· ὁ γὰρ θεὸς τὴν ψυχὴν εἰς τὸ μέσον θείᾳ διὰ παντός τ' ἔτεινε καὶ ἔτι ἔξωθεν τὰ σώματα αὐτῇ περιεκάλυπεν' (Plat. ^[10]

1002 C Tim. 34b). ἔστι δ' ἄορατος ἡ ψυχὴ καὶ πάσαις ταῖς αἰσθήσεσιν ἀναίσθητος· ὡς ἐν τοῖς Νόμοις (898e) εἴρηται· διὸ καὶ φθαρτὸς ἡμῶν εἷς ἕκαστός ἐστιν, ὁ δὲ κόσμος οὐ φθαρησόμενος· ἡμῶν μὲν γὰρ ἑκάστου τὴν ζωτικὴν δύναμιν ἐντὸς περιέχει τὸ θνητοειδὲς καὶ διαλυτόν, ἐν δὲ τῷ κόσμῳ τούναντίον ὑπὸ τῆς κυριωτέρας ἀρχῆς καὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ὡσαύτως ἐχούσης αἰεὶ σῶζεται τὸ σωματικὸν ἐν μέσῳ περιεχόμενον. καὶ μὴν ἀμερές γε λέγεται καὶ ἀμέριστον τὸ μὲν σῶμα μικρότητι, τὸ δ' ἄσώματον καὶ νοητὸν ὡς ἀπλοῦν καὶ εἰλικρινὲς καὶ καθαρὸν ἀπάσης ἑτερότητος καὶ διαφορᾶς. ^[10]

1002 D καὶ ἄλλως εὐθὲς ἐστὶ τοῖς σωματικοῖς τεκμαίρεσθαι περὶ τῶν ἄσωμάτων. τὸ γοῦν 'νῦν' ἀμερές μὲν καλεῖται καὶ ἀμέριστον, ἅμα δὲ πανταχοῦ ἐνέστηκε καὶ οὐδὲν αὐτοῦ τῆς οἰκουμένης μέρος ἔρημόν ἐστιν, ἀλλὰ καὶ πάθη πάντα καὶ πράξεις φθοραὶ τε πᾶσαι καὶ γενέσεις αἰεὶ ὑπὸ τὸν κόσμον ἐν τῷ 'νῦν' περιέχονται. κριτήριον δὲ τοῦ νοητοῦ μόνον ἐστὶν ὁ νοῦς, ὡς φωτὸς ὅψις, δι' ἀπλότητα καὶ ὁμοιότητα· τὰ δὲ σώματα, πολλὰς διαφορὰς ἔχοντα καὶ ἀνομοιότητος, ἄλλα ἄλλοις κριτηρίοις ὥσπερ ὀργάνοις ἀλίσκεσθαι πέφυκεν. ^[10]

1002 E ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τῆς ἐν ἡμῖν νοητῆς καὶ νοερᾶς δυνάμεως καταφρονοῦσιν ὀρθῶς πολλὴ γὰρ οὔσα καὶ μεγάλη περίεστι παντὸς τοῦ αἰσθητοῦ καὶ μέχρι τῶν θείων ἐξικνεῖται. τὸ δὲ μέγιστον αὐτὸς ἐν Συμποσίῳ (p. 210d) διδάσκων, πῶς δεῖ τοῖς ἐρωτικοῖς χρῆσθαι, μετάγοντα τὴν ψυχὴν ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν καλῶν ἐπὶ τὰ νοητά, παρεγγυᾷ μῆτε σώματός τινος μῆτ' ἐπιτηδεύματος μῆτ' ἐπιστήμης κάλλει μιᾶς ὑποτετάχθαι καὶ δουλεύειν, ἀλλ' ἀποστάντα τῆς περὶ ταῦτα μικρολογίας 'ἐπὶ τὸ πολὺ τοῦ καλοῦ πέλαγος τρέπεσθαι'. ΖΗΤΗΜΑ Δ'. 'Τί δήποτε, τὴν ψυχὴν αἰεὶ πρεσβυτέραν ἀποφαίνων τοῦ σώματος αἰτίαν τε τῆς ἐκείνου γενέσεως καὶ ἀρχήν, πάλιν φησὶν (Tim. ^[10]

1002 F 30b) οὐκ ἂν γενέσθαι ψυχὴν ἄνευ σώματος οὐδὲ νοῦν ἄνευ ψυχῆς, ἀλλὰ ψυχὴν μὲν ἐν σώματι νοῦν δ' ἐν τῇ ψυχῇ; δόξει γὰρ τὸ σῶμα καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι, συνυπάρχον ἅμα τῇ ψυχῇ καὶ γεννώμενον ὑπὸ τῆς ψυχῆς. ^[5]

1003 A 'ἢ τὸ πολλάκις ὑφ' ἡμῶν λεγόμενον ἀληθές ἐστιν; ἢ μὲν γὰρ ἄνους ψυχὴ καὶ τὸ ἄμορφον σῶμα συνυπῆρχον ἀλλήλοις αἰεὶ καὶ οὐδέτερον αὐτῶν γένεσιν ἔσχεν οὐδ' ἀρχήν· ἐπεὶ δ' ἡ ψυχὴ νοῦ μετέλαβε καὶ ἀρμονίας καὶ γενομένη διὰ συμφωνίας ἔμφρων μεταβολῆς αἰτία γέγονε τῇ ὕλῃ καὶ κρατήσασα ταῖς αὐτῆς κινήσεσι τὰς ἐκείνης ἐπεσπάσατο καὶ ἐπέστρεψεν, οὕτω τὸ σῶμα τοῦ κόσμου γένεσιν ἔσχεν ὑπὸ τῆς ψυχῆς, καὶ κατασχηματιζόμενον καὶ συνομοιούμενον. οὐ γὰρ ἐξ αὐτῆς ἡ ψυχὴ τὴν τοῦ σώματος ἐδημιούργει φύσιν οὐδ' ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, ἀλλ' ἐκ σώματος ἀτάκτου καὶ ἀσχηματίστου σῶμα τεταγμένον ἀπειργάσατο καὶ πειθήνιον. ^[10]

1003 B ὥσπερ οὖν, εἰ φαίη τις αἰεὶ τὴν τοῦ σπέρματος δύναμιν εἶναι μετὰ σώματος, γεγονέναι μέντοι τὸ σῶμα τῆς συκῆς ἢ τῆς ἐλαίας ὑπὸ σπέρματος, οὐδὲν ἐρεῖ διάφωνον (αὐτὸ γὰρ τὸ σῶμα, κινήσεως αὐτῷ καὶ μεταβολῆς ὑπὸ τοῦ σπέρματος ἐγγενομένης, ἔφυ τοιοῦτο καὶ διεβλάστησεν), οὕτως ἡ ἄμορφος ὕλη καὶ ἀόριστος ὑπὸ τῆς ψυχῆς ἐνούσης σχηματισθεῖσα μορφήν ἔσχε τοιαύτην καὶ διάθεσιν. ΖΗΤΗΜΑ Ε'. 'Διὰ τί, τῶν μὲν εὐθυγράμμων τῶν δὲ κυκλικῶν σωμάτων καὶ σχημάτων ὄντων, τὰς τῶν εὐθυγράμμων ἀρχὰς ἔλαβε (Tim. 53 sqq.), τὸ ἰσοσκελὲς τρίγωνον καὶ τὸ σκαληνόν, ὧν τὸ μὲν τὸν κύβον συνέστησε γῆς στοιχεῖον ὄντα, τὸ δὲ σκαληνὸν τὴν τε πυραμίδα καὶ τὸ ὀκτάεδρον καὶ τὸ εἰκοσάεδρον, τὸ μὲν πυρὸς σπέρμα τὸ δ' ἄερος τὸ δ' ὕδατος γενόμενον· τὸ δὲ τῶν κυκλικῶν ὅλως παρήκε, καίτοι μνησθεὶς τοῦ σφαιροειδοῦς, ἐν οἷς φησι (55a) τῶν κατηριθμημένων σχημάτων ἕκαστον σώματος περιφεροῦς εἰς ἴσα διανεμητικὸν εἶναι; Πότερον, ὡς ὑπονοοῦσιν ἔνιοι, τὸ δωδεκάεδρον τῷ σφαιροειδεῖ

προσένειμεν, εἰπὼν (55c) ὅτι τούτῳ πρὸς τὴν τοῦ παντός ‘ὁ θεὸς κατεχρήσατο’ φύσιν ‘ἐκεῖνο διαζωγραφῶν’; καὶ γὰρ μάλιστα τῷ πλήθει τῶν στοιχείων ἀμβλύτητι δὲ τῶν γωνιῶν τὴν εὐθύτητα διαφυγὸν εὐκαμπές ἐστι, καὶ τῇ περιτάσει καθάπερ αἱ δωδεκάσκυτοι σφαῖραι κυκλοτερὲς γίγνεται καὶ περιληπτικόν· ἔχει γὰρ εἴκοσι γωνίας στερεάς, ὧν ἑκάστην ἐπίπεδοι περιέχουσιν ἀμβλεῖαι τρεῖς· ἑκάστη γὰρ ὀρθῆς ἐστι καὶ πέμπτου μορίου· συνήρμωστοι δὲ καὶ συμπέπηγεν ἐκ δώδεκα πενταγώνων ἰσογωνίων καὶ ἰσοπλεύρων, ὧν ἕκαστον ἐκ τριάκοντα τῶν πρώτων σκαληνῶν τριγώνων συνέστηκε· διὸ καὶ δοκεῖ τὸν ζωδιακὸν ἅμα καὶ τὸν ἐνιαυτὸν ἀπομιμεῖσθαι ταῖς διανομαῖς τῶν μοιρῶν ἰσαριθμοῖς οὔσαις. ^[10]

1003 D Ἡ πρότερόν ἐστι κατὰ φύσιν τὸ εὐθὺ τοῦ περιφεροῦς, μᾶλλον δ’ ὅλως πάθος τι τῆς εὐθείας ἢ περιφερῆς; κάμπτεσθαι γὰρ λέγεται τὸ ὀρθόν, καὶ ὁ κύκλος γράφεται κέντρῳ καὶ διαστήματι, τοῦτο δ’ ἐστὶν εὐθείας τόπος, ὅφ’ ἧς καὶ μετρεῖται, τὸ γὰρ περιέχον ἐκ τοῦ μέσου πανταχόθεν ἴσον ἀφέστηκε.

1003 E γεννᾶται δὲ καὶ κῶνος καὶ κύλινδρος ἀπ’ εὐθυγράμμων, ὁ μὲν τριγώνου περὶ μίαν πλευρὰν μένουσαν τῇ ἐτέρᾳ πλευρᾷ καὶ τῇ βάσει περιεπεχθέντος, ὁ δὲ κύλινδρος παραλληλογράμμου ταῦτο τοῦτο παθόντος· ἔτι τῆς μὲν ἀρχῆς ἐγγυτέρω τὸ ἔλαττον, ἐλαχίστη δὲ πασῶν ἢ εὐθεῖα· τῆς γὰρ περιφεροῦς τὸ μὲν <ἐντός> ἐστὶ κοῖλον κυρτὸν δὲ τὸ ἐκτός, ἔτι τῶν σχημάτων οἱ ἀριθμοὶ πρότεροι, καὶ γὰρ ἡ μονὰς τῆς στιγμῆς ἔστι γὰρ ἡ στιγμή μονὰς ἐν θέσει. ^[10]

1003 F καὶ μὴν ἡ μονὰς τρίγωνός ἐστι· πᾶς γὰρ τρίγωνος ἀριθμὸς ὀκτάκις γενόμενος καὶ μονάδα προσλαβὼν γίγνεται τετράγωνος· τοῦτο δὲ καὶ τῇ μονάδι συμβέβηκε· πρότερον οὖν τοῦ κύκλου τὸ τρίγωνον· εἰ δὲ τοῦτο, καὶ εὐθεῖα τῆς περιφεροῦς· ἔτι τὸ στοιχεῖον εἰς οὐδὲν διαιρεῖται τῶν συνισταμένων ἐξ αὐτοῦ, τοῖς δ’ ἄλλοις εἰς τὸ στοιχεῖον ἢ διάλυσιν. ^[5]

1004 A εἰ τοίνυν τὸ μὲν τρίγωνον εἰς οὐδὲν περιφερὲς διαλύεται, τὸν δὲ κύκλον εἰς τέτταρα τρίγωνα τέμνουσιν αἱ δύο διαμέτροι, πρότερον ἂν τῇ φύσει καὶ στοιχειωδέστερον εἴη τοῦ κυκλικοῦ τὸ εὐθύγραμμον. ὅτι τοίνυν προηγούμενον μὲν ἐστὶ τὸ εὐθύγραμμον, τὸ δὲ κυκλικὸν ἐπιγιγνόμενον καὶ συμβεβηκός, αὐτὸς ὁ Πλάτων (Tim. 55d) ἐνεδείξατο· τὴν γὰρ γῆν ἐκ κύβων συστησάμενος, ὧν ἕκαστον εὐθύγραμμοι περιέχουσιν ἐπιφάνειαι, σφαιροειδὲς αὐτῆς γεγονέναι τὸ σχῆμα φησι καὶ στρογγύλον. ὥστ’ οὐδὲν ἔδει ποιεῖν τῶν περιφερῶν ἴδιον στοιχεῖον, εἰ καὶ τοῖς εὐθυγράμμοις πρὸς ἄλληλά πως συναρμοττομένοις ὁ σχηματισμὸς οὗτος ἐπιγίγνεσθαι πέφυκεν. ^[10]

1004 B Ἔτι, εὐθεῖα μὲν ἢ τε μείζων ἢ τε μικροτέρα τὴν αὐτὴν εὐθύτητα διατηρεῖ, τὰς δὲ τῶν κύκλων περιφερείας, ἂν ὥσι σμικρότεραι, καμπυλωτέρας καὶ σφιγγομένας τῇ κυρτότητι μᾶλλον ὀρώμεν· ἂν δὲ μείζους, ἀνειμένας· ἰστάμενοι γοῦν κατὰ τὴν κυρτὴν περιφέρειαν οἱ μὲν κατὰ σημεῖον οἱ δὲ κατὰ γραμμὴν ἄπτονται τῶν ὑποκειμένων ἐπιπέδων· ὥστ’ ὑπονοήσειεν ἂν τις εὐθείας κατὰ μικρὰ πολλὰς συντιθεμένας τὴν περιφερῆ γραμμὴν ἀποτελεῖν. Ὅρα δὲ μὴ τῶν μὲν ἐνταῦθα κυκλικῶν καὶ σφαιροειδῶν οὐδὲν ἐστὶν ἀπηκριβωμένον, ἀλλ’ ἐντάσει καὶ περιτάσει τῶν εὐθυγράμμων ἢ μικρότητι τῶν μορίων τῆς διαφορᾶς λανθανούσης ἐπιφαίνεται τὸ στρογγύλον καὶ κυκλοειδές, ὅθεν οὐδὲ κινεῖται φύσει τῶν ἐνταῦθα σωμάτων ἐγκυκλίως οὐδὲν ἀλλ’ ἐπ’ εὐθείας ἅπαντα· τὸ δ’ ὄντως σφαιροειδὲς οὐκ ἔστιν αἰσθητοῦ σώματος ἀλλὰ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ νοῦ στοιχεῖον, οἷς καὶ τὴν κυκλοφορητικὴν κίνησιν ὡς προσήκουσαν κατὰ φύσιν ἀποδίδωσιν (Tim. ^[5]

1004 C 36e sq.). ΖΗΤΗΜΑ ζ’. Πῶς ποτ’ ἐν τῷ Φαίδρῳ (246d) λέγεται τὸ τὴν τοῦ πτεροῦ φύσιν, ὅφ’ ἧς ἄνω τὸ ἐμπριθεὲς ἄγεται, κεκοινωνηκέναι μάλιστα τῶν περὶ τὸ σῶμα τοῦ θεοῦ; Πότερον ὅτι περὶ ἔρωτος ὁ λόγος ἐστί, κάλλους δὲ τοῦ περὶ τὸ σῶμα ὁ ἔρωτος, τὸ δὲ κάλλος ὁμοιότητι τῇ πρὸς τὰ θεῖα κινεῖ καὶ ἀναμιμνήσκει τὴν ψυχὴν; ἢ μᾶλλον οὐδὲν περιεργαστέον ἀλλ’ ἀπλῶς

ἀκουστέον ὅτι, τῶν περὶ τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς δυνάμεων πλειόνων οὐσῶν, ἡ διαλογιστικὴ καὶ διανοητικὴ μάλιστα τοῦ θεοῦ κεκοινώνηκεν, ἦν τῶν θείων καὶ οὐρανίων ἔφησεν; ἦν οὐκ ἀπὸ τρόπου πτερὸν προσηγόρευσεν, ὡς τὴν ψυχὴν ἀπὸ τῶν ταπεινῶν καὶ θνητῶν ἀναφέρουσαν.
[5]

1004 D ΖΗΤΗΜΑ Ζ'. 'Πῶς ποτέ φησιν ὁ Πλάτων (Tim. 79e—80c) τὴν ἀντιπερίστασιν τῆς κινήσεως διὰ τὸ μηδαμοῦ κενὸν ὑπάρχειν αἰτίαν εἶναι τῶν περὶ τὰς ἱατρικὰς σικύας παθημάτων, καὶ τῶν περὶ τὴν κατάποσιν καὶ τὰ ῥιπτούμενα βάρη καὶ τὰ τῶν ὑδάτων ρεύματα καὶ κεραυνούς, τὴν τε φαινομένην πρὸς ἤλεκτρα καὶ τὴν λίθον τὴν Ἡρακλείαν ὀλκὴν τὰς τε τῶν φθόγγων συμφωνίας; δόξει γὰρ ἀτόπως αἰτίαν <μίαν> παμπόλλων καὶ ἀνομοίων γένεσιν ἐπάγειν παθῶν.
[5]

1004 E τὸ μὲν γὰρ περὶ τὴν ἀναπνοὴν ὡς γίνεταί τῇ ἀντιπεριστάσει τοῦ ἀέρος, αὐτὸς ἱκανῶς ἀποδέδειξε (79b. 80d)· τὰ δὲ λοιπὰ πάντα φήσας θαυματουργεῖσθαι καὶ τῷ κενὸν εἶναι μηδὲν περιωθεῖν θ' αὐτὰ ταῦτ' εἰς ἄλληλα καὶ διαμειβεσθαι πρὸς τὰς αὐτῶν ἔδρας ἰόντα, τὴν καθ' ἕκαστον ἐξεργασίαν ἡμῖν ἀφῆκε. Πρῶτον μὲν οὖν τὸ περὶ τὴν σικύαν τοιοῦτόν ἐστιν· ὁ περιληφθεὶς ὑπ' αὐτῆς πρὸς τῇ σαρκὶ μετὰ θερμότητος ἀῆρ ἐκπυρωθεὶς καὶ γενόμενος τῶν τοῦ χαλκοῦ πόρων ἀραιότερος ἐξέπεσεν οὐκ εἰς κενὴν χώραν, οὐ γὰρ ἔστιν, εἰς δὲ τὸν περιστῶτα τὴν σικύαν ἔξωθεν ἀέρα, κάκεϊνον ἀπέωσεν· ὁ δὲ τὸν πρὸ αὐτοῦ καὶ τοῦτο πάσχων ἀεὶ καὶ δρῶν ὁ ἔμπροσθεν ὑποχωρεῖ, τῆς κενουμένης γλιχόμενος χώρας, ἦν ὁ πρῶτος ἐξέλιπεν· οὕτω δὲ τῇ σαρκὶ περιπίπτων, ἥς ἡ σικύα δέδρακται, καὶ ἀναζέων ἅμα συνεκθλίβει τὸ ὑγρὸν εἰς τὴν σικύαν.
[5]

1005 A Ἡ δὲ κατάποσις γίνεταί τὸν αὐτὸν τρόπον· αἱ γὰρ περὶ τὸ στόμα καὶ τὸν στόμαχον κοιλότητες ἀέρος ἀεὶ πλήρεις εἰσίν· ὅταν οὖν ἐμπιεσθῇ τὸ σιτίον ὑπὸ τῆς γλώττης, ἅμα καὶ τῶν παρισθμίων ἐνταθέντων, ἐκθλιβόμενος ὁ ἀῆρ πρὸς τὸν οὐρανὸν ἔχεται τοῦ ὑποχωροῦντος καὶ συνεπωθεῖ τὸ σιτίον. Τὰ δὲ ῥιπτούμενα βάρη τὸν ἀέρα σχίζει μετὰ πληγῆς ἐμπεσόντα καὶ δίστησιν· ὁ δὲ περιρρέων ὀπίσω, τῷ φύσιν ἔχειν ἀεὶ τὴν ἐρημουμένην χώραν διώκειν καὶ ἀναπληροῦν συνέπεται τῷ ἀφιεμένῳ τὴν κίνησιν συνεπιταχύνων. Αἱ δὲ τῶν κεραυνῶν πτώσεις καὶ αὐταὶ ῥίψουσιν εἰκόασιν· ἐκπηδᾷ γὰρ ὑπὸ πληγῆς ἐν τῷ νέφει γενομένης τὸ πυρῶδες εἰς τὸν ἀέρα· κάκεϊνος ἀντιρραγεῖς ὑποχωρεῖ, καὶ πάλιν ἐς ταῦτο συμπίπτων ἄνωθεν ἔξωθεὶ κάτω παρὰ φύσιν ἀποβιαζόμενος τὸν κεραυνόν.
[5]

1005 B Τὸ δ' ἤλεκτρον οὐδὲν ἔλκει τῶν παρακειμένων ὥσπερ οὐδ' ἡ σιδηρίτις λίθος, οὐδὲ προσπηδᾷ τι τοῦτοις ἀφ' αὐτοῦ τῶν πλησίον· ἀλλ' ἡ μὲν λίθος τινὰς ἀπορροίας ἐξίησιν ἐμβριθεὶς καὶ πνευματώδεις, αἷς ὁ συνεχὴς ἀναστελλόμενος ἀῆρ ὠθεῖ τὸν πρὸ αὐτοῦ· κάκεϊνος ἐν κύκλῳ περιῶν καὶ ὑπονοστών αὐθις ἐπὶ τὴν κενουμένην χώραν ἀποβιάζεται καὶ συνεφέλκεται τὸν σίδηρον.
[10]

1005 C τὸ δ' ἤλεκτρον ἔχει μὲν τι φλογοειδὲς ἢ πνευματικόν, ἐκβάλλει δὲ τοῦτο τρίψει τῆς ἐπιφανείας, τῶν πόρων ἀναστομωθέντων· τὸ δὲ ταῦτο μὲν ἐκπεσὸν ποιεῖ τῷ τῆς σιδηρίτιδος, ἐφέλκεται δὲ τῶν πλησίον τὰ κουφότατα καὶ ξηρότατα διὰ λεπτότητα καὶ ἀσθένειαν· οὐ γὰρ ἔστιν ἰσχυρὸν οὐδ' ἔχει βάρος οὐδὲ ρύμην πληθὺς ἀέρος ἐξῶσαι δυναμένην, ὥ τῶν μειζόνων, ὥσπερ ἡ σιδηρίτις, ἐπικρατήσει. πῶς οὖν οὔτε λίθον οὔτε ξύλον ὁ ἀῆρ ἀλλὰ μόνον τὸν σίδηρον ὠθεῖ καὶ προστέλλει πρὸς τὴν λίθον; αὕτη δ' ἐστὶ μὲν ἀπορία κοινὴ πρὸς τε τοὺς ὀλκῇ τῆς λίθου καὶ τοὺς φορᾷ τοῦ σιδήρου τὴν σύμπηξιν οἰομένους γίνεσθαι τῶν σωμάτων, εὖλυτος δ' ἂν οὕτως ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος. ὁ σίδηρος οὐτ' ἄγαν ἀραιὸς ἐστὶν ὡς ξύλον οὐτ' ἄγαν πυκνὸς ὡς χρυσὸς ἢ λίθος, ἀλλ' ἔχει πόρους καὶ οἴμους καὶ τραχύτητας διὰ τὰς ἀνωμαλίας τῷ ἀέρι συμμετρους, ὥστε μὴ ἀπολισθαίνειν ἀλλ' ἔδραις τισὶν ἐνισχόμενον καὶ ἀντερείσει περιπλοκὴν σύμμετρον

ἐχούσαις, ὥς ἂν ἐμπέσῃ πρὸς τὴν λίθον φερόμενος, ἀποβιάζεσθαι καὶ προωθεῖν τὸν σίδηρον.
[5]

- 1005 D τούτων μὲν οὖν τοιοῦτός τις ἂν εἴη λόγος. Ἡ δὲ τῶν ἐπὶ γῆς ὑδάτων ῥύσις οὐχ ὁμοίως εὐσύνοπτον ἔχει τὸν τῆς ἀντιπεριώσεως τρόπον. ἀλλὰ χρή καταμανθάνειν τὰ λιμναῖα τῶν ὑδάτων ἀτρεμοῦντα καὶ μένοντα τῷ περικεχύσθαι καὶ συναγαγεῖν πανταχόθεν αὐτοῖς ἀκίνητον ἀέρα, μηδαμοῦ κενὴν ποιοῦντα χώραν. [10]
- 1005 E τὸ γοῦν ἐπιπολῆς ὕδωρ ἔν τε ταῖς λίμναις καὶ ἐν τοῖς πελάγεσι δονεῖται καὶ κυμαίνεται τοῦ ἀέρος σάλον λαμβάνοντος· ἔπεται γὰρ εὐθὺς μεθισταμένῳ καὶ συναπορρεῖ διὰ τὴν ἀνωμαλίαν· ἡ δ' αὖ κατὰ πληγὴν τὴν κοιλότητα ποιεῖ τοῦ κύματος, ἡ δ' ἄνω τὸν ὄγκον, ἄχρις οὗ καταστῇ καὶ παύσεται, τῆς περιεχούσης τὰ ὑγρὰ χώρας ἵσταμένης. αἱ ῥύσεις οὖν τῶν φερομένων αἰεὶ τὰ ὑποχωροῦντα τοῦ ἀέρος διώκουσαι τοῖς δ' ἀντιπεριωθουμένοις ἐλαυνόμεναι τὸ ἐνδελεχὲς καὶ ἀλώφητον ἔχουσι. διὸ καὶ φέρονται θᾶττον οἱ ποταμοὶ πληθύνοντες· ὅταν δ' ὀλίγον ᾖ καὶ κοῖλον, ἔεται τὸ ὑγρὸν ὑπ' ἀσθενείας, οὐχ ὑπέικοντος τοῦ ἀέρος οὐδὲ πολλὴν ἀντιπερίστασιν λαμβάνοντος. [10]
- 1005 F οὕτω δὲ καὶ τὰ πηγαῖα τῶν ὑδάτων ἀναγκαῖόν ἐστιν ἀναφέρεσθαι, τοῦ θύραθεν ἀέρος εἰς τὰς κενουμένας ἐν βάθει χώρας ὑποφερομένου καὶ πάλιν θύραζε τὸ ὕδωρ ἐκπέμποντος. [5]
- 1006 A οἴκου δὲ βαθυσκίου καὶ περιέχοντος ἀέρα νήνεμον ὕδατι ῥανθὲν ἔδαφος πνεῦμα ποιεῖ καὶ ἄνεμον, μεθισταμένου τοῦ ἀέρος ἐξ ἔδρας παρεμπίπτοντι τῷ ὑγρῷ καὶ πληγὰς λαμβάνοντος. οὕτως ἐξωθεῖσθαι θ' ὑπ' ἀλλήλων καὶ ἀνθυπείκειν ἀλλήλοις πέφυκεν, οὐκ οὔσης κενότητος ἐν ᾗ θάτερον ἰδρυθὲν οὐ μεθέξει τῆς θατέρου μεταβολῆς. Καὶ μὴν τὰ περὶ τῆς συμφωνίας αὐτὸς εἴρηκεν (Tim. 80a sq.), ὃν τρόπον ὅμοι <οπαθεῖς αἱ κινήσεις ποι> οὔσι τοὺς φθόγγους. ὁξὺς μὲν γὰρ ὁ ταχὺς γίγνεται βαρὺς δ' ὁ βραδύς· διὸ καὶ πρότερον κινουσί τὴν αἴσθησιν οἱ ὁξεῖς· ὅταν δὲ τούτοις ἤδη μαραιομένοις καὶ ἀπολήγουσιν οἱ βραδεῖς ἐπιβάλῳσιν ἀρχόμενοι, τὸ κραθὲν αὐτῶν δι' ὁμοιοπάθειαν ἡδονὴν τῇ ἀκοῇ παρέσχεν, ἣν συμφωνίαν καλοῦσιν. [10]
- 1006 B ὅτι δὲ τούτων ὄργανον ὁ ἀήρ ἐστι, ῥᾶδιον συνιδεῖν ἐκ τῶν προειρημένων. ἔστι γὰρ ἡ φωνὴ πληγὴ τοῦ αἰσθανομένου δι' ὧτων ὑπ' ἀέρος· πληττει γὰρ πληγείς ὁ ἀήρ ὑπὸ τοῦ κινήσαντος, ἂν μὲν ᾗ σφοδρόν, ὁξέως, ἂν δ' ἄμβλύ, μαλακώτερον· ὁ δὲ σφόδρα καὶ συντόνως πληγείς προσμίγνυσι τῇ ἀκοῇ πρότερος, εἶτα περιῶν πάλιν καὶ καταλαμβάνων τὸν βραδύτερον συνέπεται καὶ συμπαραπέμπει τὴν αἴσθησιν. ΖΗΤΗΜΑ Η'. Πῶς λέγει τὰς ψυχὰς ὁ Τίμαιος (42d) εἰς τε γῆν καὶ σελήνην καὶ τᾶλλα ὅσα ὄργανα χρόνου σπαρῆναι; Πότερον οὕτως ἐκίνει τὴν γῆν, ὥσπερ ἥλιον καὶ σελήνην καὶ τοὺς πέντε πλάνητας, οὓς ὄργανα χρόνου διὰ τὰς τροπὰς προσηγόρευε, καὶ ἔδει τὴν γῆν (Tim. [10])
- 1006 C 40b) ἵλλομένην περὶ τὸν διὰ πάντων πόλον τεταμένον· μὴ μεμηχανῆσθαι συνεχομένην καὶ μένουσαν, ἀλλὰ στρεφομένην καὶ ἀνελουμένην νοεῖν, ὥς ὕστερον Ἀρίσταρχος καὶ Σέλευκος ἀπεδείκνυσαν, ὁ μὲν ὑποτιθέμενος μόνον ὁ δὲ Σέλευκος καὶ ἀποφαινόμενος; Θεόφραστος δὲ καὶ προσιστορεῖ τῷ Πλάτῳ πρεσβυτέρῳ γενομένῳ μεταμέλειν, ὥς οὐ προσήκουσαν ἀποδόντι τῇ γῇ τὴν μέσσην χώραν τοῦ παντός. Ἡ τούτοις μὲν ἀντίκειται πολλὰ τῶν ὁμολογουμένων ἀρεσκόντων τῷ ἀνδρί, μεταγραπτέον δὲ τὸ 'χρόνου' 'χρόνῳ' λαμβάνοντας ἀντὶ τῆς γενικῆς τὴν δοτικὴν, καὶ δεκτέον ὄργανα μὴ τοὺς ἀστέρας ἀλλὰ τὰ σώματα τῶν ζώων λέγεσθαι; καθάπερ Ἀριστοτέλης (de an. [5])
- 1006 D II 412a 27. b 5) ὠρίσατο τὴν ψυχὴν ἐντελέχειαν σώματος φυσικοῦ ὁργανικοῦ δυνάμει ζωὴν ἔχοντος· ὥστε τοιοῦτον εἶναι τὸν λόγον· αἱ ψυχαὶ εἰς τὰ προσήκοντα ὁργανικὰ σώματα ἐν χρόνῳ κατεσπάρησαν. ἀλλὰ καὶ τοῦτο παρὰ τὴν δόξαν ἐστίν· οὐ γὰρ ἅπαξ ἀλλὰ πολλάκις

ὄργανα χρόνου τοὺς ἀστέρας εἴρηκεν, ὅπου καὶ τὸν ἥλιον αὐτὸν εἰς διορισμὸν καὶ φυλακὴν ἀριθμῶν χρόνου γεγονέναι φησὶ (Tim. ^[10]

1006 E 38c) μετὰ τῶν ἄλλων πλανήτων. Ἄριστον οὖν τὴν γῆν ὄργανον ἀκούειν χρόνου μὴ κινουμένην ὥσπερ τοὺς ἀστέρας, ἀλλὰ τῷ περὶ αὐτὴν μένουσαν ἀεὶ παρέχειν ἐκείνοις φερομένοις ἀνατολὰς καὶ δύσεις, αἷς τὰ πρῶτα μέτρα τῶν χρόνων, ἡμέραι καὶ νύκτες, ὀρίζονται διὸ καὶ ‘φύλακα καὶ δημιουργὸν’ αὐτὴν ἀτρεκῇ ‘νυκτὸς καὶ ἡμέρας’ προσεῖπε (40c)· καὶ γὰρ οἱ τῶν ὥρολογίων γνῶμονες οὐ συμμεθιστάμενοι ταῖς σκιαῖς ἀλλ’ ἐστῶτες ὄργανα χρόνου καὶ μέτρα γεγονάσι, μιμούμενοι τῆς γῆς τὸ ἐπιπροσθοῦν τῷ ἡλίῳ περὶ αὐτὴν ὑποφερομένῳ, καθάπερ εἶπεν Ἐμπεδοκλῆς (B 48) ‘νύκτα δὲ γαῖα τίθησιν, ὑφισταμένη φαέεσσι.
^[12]

1006 F ‘τοῦτο μὲν οὖν τοιαύτην ἔχει τὴν ἐξήγησιν. Ἐκεῖνο δὲ μᾶλλον ἂν τις ὑπίδοιτο, μὴ παρὰ τὸ εἰκὸς ὁ ἥλιος καὶ ἀτόπως λέγεται μετὰ τῆς σελήνης καὶ τῶν πλανήτων εἰς διορισμὸν χρόνου γεγονέναι. καὶ γὰρ ἄλλως μέγα τοῦ ἡλίου τὸ ἀξίωμα καὶ ὑπ’ αὐτοῦ Πλάτωνος ἐν Πολιτείᾳ (508a. 509d) βασιλεὺς ἀνηγόρεται παντὸς τοῦ αἰσθητοῦ καὶ κύριος, ὥσπερ τοῦ νοητοῦ τὸ ἀγαθόν· ἐκείνου γὰρ ἔγγονος λέγεται, παρέχων τοῖς ὁρατοῖς μετὰ τοῦ φαίνεσθαι τὸ γίγνεσθαι, καθάπερ ἀπ’ ἐκείνου τὸ εἶναι καὶ τὸ γινώσκεσθαι τοῖς νοητοῖς ὑπάρχει. ^[5]

1007 A τὸν δὴ τοιαύτην φύσιν ἔχοντα καὶ δύναμιν τηλικαύτην θεὸν ὄργανον χρόνου γεγονέναι καὶ μέτρον ἐναργὲς τῆς πρὸς ἀλλήλας βραδυτῆτι καὶ τάχει τῶν ὀκτῶ σφαιρῶν διαφορᾶς οὐ πάνυ δοκεῖ πρεπῶδες οὐδ’ ἄλλως εὐλογον εἶναι. ῥητέον οὖν τοὺς ὑπὸ τούτων ταραττομένους δι’ ἄγνοιαν οἶεσθαι τὸν χρόνον ‘μέτρον εἶναι κινήσεως καὶ ἀριθμὸν κατὰ <τὸ> πρότερον καὶ ὕστερον’ ὡς Ἀριστοτέλης (Phys. IV 219b 2 al.) εἶπεν, ἢ ‘τὸ ἐν κινήσει ποσόν’ ὡς Σπεύσιππος, ἢ ‘διάστημα κινήσεως’ ἄλλο δ’ οὐδὲν ὡς ἔνιοι τῶν Στωικῶν (II 515) ἀπὸ συμβεβηκότος ὀριζόμενοι τὴν δ’ οὐσίαν αὐτοῦ καὶ τὴν δύναμιν οὐ συνορῶντες, ἦν ὃ γε Πίνδαρος ἔοικεν οὐ φαύλως ὑπονοῶν εἰπεῖν (fr. ^[10]

1007 B 33) ‘ἄνακτα τὸν πάντων ὑπερβάλλοντα χρόνον μακάρων’ ὃ τε Πυθαγόρας, ἐρωτηθεὶς τί χρόνος ἐστί, τὴν τοῦ ὅλου ψυχὴν εἶπεῖν. οὐ γὰρ πάθος οὐδὲ συμβεβηκὸς ἦς ἔτυχε κινήσεως ὁ χρόνος ἐστίν, αἰτία δὲ καὶ δυνάμεις καὶ ἀρχὴ τῆς πάντα συνεχούσης τὰ γινόμενα συμμετρίας καὶ τάξεως, ἦν ἡ τοῦ ὅλου φύσις ἔμψυχος οὕσα κινεῖται· μᾶλλον δὲ κίνησις οὕσα καὶ τάξις αὐτὴ καὶ συμμετρία χρόνος καλεῖται (Eur. ^[10]

1007 C Tro. 887) ‘πάντα γὰρ δι’ ἀψόφου βαίνων κελεύθου κατὰ δίκην τὰ θνήτ’ ἄγει· καὶ γὰρ ἡ ψυχῆς οὐσία κατὰ τοὺς παλαιοὺς ἀριθμὸς ἦν αὐτὸς ἑαυτὸν κινῶν’. διὸ δὴ καὶ Πλάτων (Tim. 38b) ἔφη χρόνον ἅμα μετ’ οὐρανοῦ γεγονέναι, κίνησιν δὲ καὶ πρὸ τῆς τοῦ οὐρανοῦ γενέσεως. χρόνος δ’ οὐκ ἦν· οὐδὲ γὰρ τάξις οὐδὲ μέτρον οὐδὲν οὐδὲ διορισμός, ἀλλὰ κίνησις ἀόριστος ὥσπερ ἄμορφος ὕλη χρόνου καὶ ἀσχημάτιστος· ἐπικλύσασα δ’ ἐν χροᾷ καὶ καταβαλοῦσα τὴν μὲν ὕλην σχήμασι τὴν δὲ κίνησιν περιόδοις, τὴν μὲν κόσμον ἅμα τὴν δὲ χρόνον ἐποίησεν. εἰκόνες δ’ εἰσὶν ἅμφω τοῦ θεοῦ, τῆς μὲν οὐσίας ὁ κόσμος τῆς δ’ αἰδιότητος <ὁ> χρόνος, ἐν κινήσει, καθάπερ ἐν γενέσει θεὸς ὁ κόσμος. ^[10]

1007 D ὅθεν ὁμοῦ γεγονότας φησὶν (Tim. 38b) ὁμοῦ καὶ λυθῆσεσθαι πάλιν, ἂν τις αὐτοὺς καταλαμβάνῃ λύσις· οὐ γὰρ οἷόν τε χωρὶς χρόνου τὸ γενητὸν ὥσπερ οὐδὲ τὸ νοητὸν αἰῶνος, εἰ μέλλει τὸ μὲν ἀεὶ μένειν τὸ δὲ μηδέποτε διαλύεσθαι γινόμενον. οὕτως οὖν ἀναγκαίαν πρὸς τὸν οὐρανὸν ἔχων συμπλοκὴν καὶ συναρμογὴν ὁ χρόνος οὐχ ἀπλῶς ἐστὶ κίνησις, ἀλλ’ ὥσπερ εἴρηται κίνησις ἐν τάξει μέτρον ἐχούση καὶ πέρατα καὶ περιόδους· ὧν ὁ ἥλιος ἐπιστάτης ὧν καὶ σκοπὸς ὀρίζει καὶ βραβεύειν καὶ ἀναδεικνύναι καὶ ἀναφαίνειν μεταβολὰς καὶ ὥρας ‘αἱ πάντα

φέρουσι· καθ' Ἡράκλειτον (B 100), οὐ φαύλων οὐδὲ μικρῶν ἀλλὰ τῶν μεγίστων καὶ κυριωτάτων τῷ ἡγεμόνι καὶ πρώτῳ θεῷ γίγνεται συνεργός. ^[5]

1007 E ΖΗΤΗΜΑ Θ'. Περὶ τῶν τῆς ψυχῆς δυνάμεων ἐν Πολιτείᾳ (443d) Πλάτωνος τὴν τοῦ λογι <στι> κοῦ καὶ θυμοειδοῦς καὶ ἐπιθυμητικοῦ συμφωνίαν ἀρμονίᾳ μέσης καὶ ὑπάτης καὶ νήτης εἰκάσαντος ἄριστα, διαπορήσειεν ἂν τις 'πότερον κατὰ τῆς μέσης τὸ θυμοειδὲς ἢ τὸ λογιστικὸν ἔταξεν;' αὐτὸς γὰρ ἔν γε τούτοις οὐ δεδήλωκεν. ἡ μὲν οὖν κατὰ τόπον τῶν μερῶν τάξις εἰς τὴν τῆς μέσης χώραν τίθεται τὸ θυμοειδὲς, τὸ δὲ λογιστικὸν εἰς τὴν τῆς ὑπάτης. ^[10]

1007 F τὸ γὰρ ἄνω καὶ πρώτον ὕπατον οἱ παλαιοὶ προσηγόρευον· ἢ καὶ Ξενοκράτης (fr. 18 H.) Δία τὸν μὲν ἐν τοῖς κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχουσιν ὕπατον καλεῖ, νέατον δὲ τὸν ὑπὸ σελήνην· πρότερος δ' Ὅμηρος (Θ 31 al.) τὸν τῶν ἀρχόντων ἄρχοντα θεὸν 'ὕπατον κρείοντων' προσεῖπε. ^[5]

1008 A καὶ δικαίως τῷ κρατίστῳ ἀποδέδωκε τὴν ἄνω χώραν ἢ φύσις, ὥσπερ κυβερνήτην ἐνιδρύσασα τῇ κεφαλῇ τὸν λογισμὸν, ἔσχατον δὲ καὶ νέατον ἀποικίσασα πόρρῳ τὸ ἐπιθυμητικόν. ἡ γὰρ κάτω νεάτη προσαγορεύεται τάξις, ὡς δηλοῦσιν αἱ τῶν νεκρῶν κλήσεις 'νερτέρων' καὶ 'ἐνέρων' προσαγορευομένων· ἔνιοι δὲ καὶ τῶν ἀνέμων φασὶ τὸν κάτωθεν ἐκ τοῦ ἀφανοῦς πνέοντα νότον ὠνομάσθαι. ἦν οὖν τὸ ἔσχατον ἔχει πρὸς τὸ πρῶτον ἀντίθεσιν καὶ τὸ νέατον πρὸς τὸ ὕπατον, ταύτην τοῦ ἐπιθυμητικοῦ πρὸς τὸ λογιστικὸν ἔχοντος, οὐκ ἔστιν ἀνωτάτῳ μὲν εἶναι καὶ πρῶτον ὕπατον δὲ μὴ εἶναι τὸ λογιστικὸν ἀλλ' ἕτερον. οἱ γὰρ ὡς κυρίαν δύναμιν αὐτῷ τὴν τῆς μέσης ἀποδιδόντες ἀγνοοῦσιν ὅτι τὴν κυριωτέραν ἀφαιροῦνται τὴν τῆς ὑπάτης, μήτε τῷ θυμῷ μήτε τῇ ἐπιθυμίᾳ προσήκουσαν· ἐκάτερον γὰρ ἄρχεσθαι καὶ ἀκολουθεῖν οὐδέτερον δ' ἄρχειν ἢ ἡγεῖσθαι τοῦ λογιστικοῦ πέφυκεν. ^[5]

1008 B ἔτι δὲ μᾶλλον τῇ φύσει φανεῖται τὸ θυμοειδὲς <ἢ> τῷ τόπῳ τὴν μέσῃ ἔχον ἐκείνων τάξιν· εἴ γε δὴ τῷ μὲν λογιστικῷ τὸ ἄρχειν, τῷ δὲ θυμοειδεῖ τὸ ἄρχεσθαι καὶ τὸ ἄρχειν κατὰ φύσιν ἐστίν, ὑπηκόῳ μὲν ὄντι τοῦ λογισμοῦ κρατοῦντι δὲ καὶ κολάζοντι τὴν ἐπιθυμίαν, ὅταν ἀπειθῇ τῷ λογισμῷ. καὶ καθάπερ ἐν γράμμασι τὰ ἡμίφωνα μέσα τῶν ἀφώνων ἐστὶ καὶ τῶν φωνηέντων τῷ πλεόν ἐκείνων ἡχεῖν ἔλαττον δὲ τούτων, οὕτως ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ ἀνθρώπου τὸ θυμοειδὲς οὐκ ἀκράτως παθητικὸν ἐστὶν ἀλλὰ φαντασίαν καλοῦ πολλάκις ἔχει μεμιγμένην ἀλόγῳ τῇ τῆς τιμωρίας ὀρέξει. ^[10]

1008 C καὶ Πλάτων (Phaedr. 246a) αὐτὸς εἰκάσας συμφύτῳ ζεύγει καὶ ἡνίοχῳ τὸ τῆς ψυχῆς, εἶδος, ἡνίοχον μὲν, ὡς παντὶ δῆλον, ἀπέφηνε τὸ λογιστικόν· τῶν δ' ἵππων τὸ μὲν περὶ τὰς ἐπιθυμίας ἀπειθὲς καὶ ἀνάγωγον παντάπασι 'περὶ ὧτα λάσιον, κωφόν, μᾶστιγι μετὰ κέντρων μόγις ὑπεῖκον' (253e), τὸ δὲ θυμοειδὲς εὐήνιον τὰ πολλὰ τῷ λογισμῷ καὶ σύμμαχον. ὥσπερ οὖν συνωρίδος οὐχ ὁ ἡνίοχος ἐστὶν ἀρετῇ καὶ δυνάμει μέσος, ἀλλὰ τῶν ἵππων ὁ φαυλότερος μὲν τοῦ ἡνίοχου βελτίων δὲ τοῦ ὁμοζύγου, οὕτω τῆς ψυχῆς οὐ τῷ κρατοῦντι τὴν μέσῃ ἀπένειμε τάξιν, ἀλλ' ὧ πάθους μὲν ἦττον ἢ τῷ <τρίτῳ μᾶλλον δ' ἢ τῷ> πρώτῳ, λόγου δὲ μᾶλλον ἢ τῷ τρίτῳ <ἦττον δ' ἢ τῷ πρώτῳ> μέτεστιν. ^[5]

1008 D αὕτη γὰρ ἡ τάξις καὶ τὴν τῶν συμφωνιῶν ἀναλογίαν φυλάσσει, τοῦ μὲν θυμοειδοῦς πρὸς τὸ λογιστικὸν ὡς ὑπάτην τὸ διὰ τεσσάρων, πρὸς δὲ τὸ ἐπιθυμητικὸν ὡς νήτην τὸ διὰ πέντε, τοῦ δὲ λογιστικοῦ πρὸς τὸ ἐπιθυμητικὸν ὡς ὑπάτη πρὸς νήτην τὸ διὰ πασῶν. ἐὰν δὲ τὸν λογισμὸν εἰς τὸ μέσον ἔλκωμεν, ἔσται πλεόν ὁ θυμὸς ἀπέχων τῆς ἐπιθυμίας, ὃν ἔνιοι τῶν φιλοσόφων ἐπιθυμίᾳ ταῦτόν εἶναι δι' ὁμοιότητα νομίζουσιν. ^[10]

1008 E Ὡς τὸ μὲν τοῖς τόποις ἀπονέμειν τὰ πρῶτα καὶ τὰ μέσα καὶ τὰ τελευταῖα γελοῖόν ἐστιν, αὐτὴν τὴν ὑπάτην ὀρώντας ἐν μὲν λύρᾳ τὸν ἀνωτάτῳ καὶ πρώτῳ, ἐν δ' αὐλοῖς τὸν κάτω καὶ τὸν τελευταῖον ἐπέχουσιν, ἔτι δὲ τὴν μέσῃ ἐν ᾧ τις ἂν χωρίῳ τῆς λύρας θέμενος ὡσαύτως

ἀρμόσσηται, φθειγγομένην ὀξύτερον μὲν ὑπάτης βαρύτερον δὲ νήτης. καὶ γὰρ ὀφθαλμὸς οὐκ ἐν παντὶ ζῶν τὴν αὐτὴν ἔχει τάξιν, ἐν παντὶ δὲ καὶ πανταχοῦ κείμενος κατὰ φύσιν ὁρᾷν ὁμοίως πέφυκεν. ὥσπερ οὖν ὁ παιδαγωγὸς οὐ πρόσθεν ἀλλ' ὀπισθεν βαδίζων ἄγειν λέγεται, καὶ ὁ τῶν Τρώων στρατηγὸς (Λ 64) 'ὅτε μὲν τε μετὰ πρώτοισι φάνεσκεν, ἄλλοτε δ' ἐν πυμάτοισι κελεύων', ἐκατέρωθι δ' ἦν πρῶτος καὶ τὴν πρώτην δύναμιν εἶχεν, οὕτω τὰ τῆς ψυχῆς μόρια δεῖ μὴ τοῖς τόποις καταβιάζεσθαι μηδὲ τοῖς ὀνόμασιν, ἀλλὰ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἀναλογίαν ἐξετάζειν. ^[5]

1009 A τὸ γὰρ τῇ θέσει πρῶτον ἰδρῦσθαι τὸ λογιστικὸν ἐν τῷ σώματι τοῦ ἀνθρώπου κατὰ συμβεβηκὸς ἐστὶ τὴν δὲ πρώτην ἔχει καὶ κυριωτάτην δύναμιν ὡς μέση πρὸς ὑπάτην μὲν τὸ ἐπιθυμητικόν, νήτην δὲ τὸ θυμοειδές, τῷ χαλᾷν καὶ ἐπιτείνειν καὶ ὅλως συνωδὰ καὶ σύμφωνα ποιεῖν ἐκατέρωθι τὴν ὑπερβολὴν ἀφαιρῶν καὶ πάλιν οὐκ ἐὼν ἀνίσθαι παντάπασιν οὐδὲ καταδαρθάνειν· τὸ γὰρ μέτριον καὶ σύμμετρον ὀρίζεται μεσότητι. μᾶλλον δὲ τοῦτο τέλος ἐστὶ τῆς τοῦ λόγου δυνάμεως, μεσότητος ἐν τοῖς πάθεσι ποιεῖν, ἃς ἱεράς καλοῦσι καὶ ὁσίας, ἐχούσας τὴν τῶν ἄκρων πρὸς τὸν λόγον καὶ πρὸς ἄλληλα διὰ τοῦ λόγου σύγκρασιν. ^[10]

1009 B οὐ γὰρ ἡ συνωρίς μέσον ἔχει τῶν ὑποζυγίων τὸ κρεῖττον, οὐδὲ τὴν ἡνιοχείαν ἀκρότητα θετέον ἀλλὰ μεσότητα τῆς ἐν ὀξύτητι καὶ βραδύτητι τῶν ἵππων ἀμετρίας, ὥσπερ ἡ τοῦ λόγου δύναμις ἀντιλαμβάνομένη κινουμένων ἀλόγως τῶν παθῶν καὶ συναρμόττουσα περὶ αὐτὴν εἰς τὸ μέτριον ἐλλείψεως καὶ ὑπερβολῆς μεσότητα καθίστησι. ΖΗΤΗΜΑ Ι'. 'Διὰ τί Πλάτων εἶπε (Soph. 262c) τὸν λόγον ἐξ ὀνομάτων καὶ ῥημάτων κεράννυσθαι;' δοκεῖ γὰρ πάντα πλὴν δυεῖν τούτων τὰ μέρη τοῦ λόγου μὴθὲν 'Ὁμηρον δὲ καὶ νεανιευσάμενον εἰς ἓνα στίχον ἐμβαλεῖν ἅπαντα τοῦτον (A 185) 'αὐτὸς ἰὼν κλισίηνδε, τὸ σὸν γέρας' ὄφρ' εὖ εἰδῆς. ^[2]

1009 C 'καὶ γὰρ ἀντωνυμία καὶ μετοχή καὶ ὄνομα καὶ ῥῆμα καὶ πρόθεσις καὶ ἄρθρον καὶ σύνδεσμος καὶ ἐπίρρημα ἔνεστι· τὸ γὰρ 'δε' μόριον νῦν ἀντὶ τῆς 'εἰς' προθέσεως τέτακται· τὸ γὰρ 'κλισίηνδε' τοιοῦτόν ἐστιν οἶον τὸ 'Ἀθήναζε'. τί δὲ ῥητέον ὑπὲρ τοῦ Πλάτωνος; ἢ ὅτι πρῶτον λόγον οἱ παλαιοὶ τὴν τότε καλουμένην πρότασιν νῦν δ' ἀξίωμα προσηγόρευον, ὃ πρῶτον λέγοντες ἀληθεύουσιν ἢ ψεύδονται; τοῦτο δ' ἐξ ὀνόματος καὶ ῥήματος συνέστηκεν, ὦν τὸ μὲν πτώσιν οἱ διαλεκτικοὶ τὸ δὲ κατηγορημα καλοῦσιν. ^[10]

1009 D ἀκούσαντες γὰρ ὅτι 'Σωκράτης φιλοσοφεῖ' καὶ πάλιν ὅτι 'Σωκράτης πέτεται', τὸν μὲν ἀληθῆ λόγον εἶναι τὸν δὲ ψευδῆ φήσομεν, οὐδενὸς ἄλλου προσδεθέντες. καὶ γὰρ εἰκὸς ἀνθρώπους ἐν χρεῖα λόγου τὸ πρῶτον καὶ φωνῆς ἐνάρθρου γενέσθαι τὰς τε πράξεις καὶ τοὺς πράττοντας αὐτὰς καὶ τὰ πάθη καὶ τοὺς πάσχοντας ἀλλήλοις διασαφεῖν καὶ ἀποσημαίνειν βουλομένους. ἐπεὶ τοίνυν τῷ μὲν ῥήματι τὰ πράγματα καὶ τὰ πάθη, τῷ δ' ὀνόματι τοὺς πράττοντας αὐτὰ καὶ πάσχοντας ἀποχρώντως δηλοῦμεν, ὡς αὐτὸς εἶρηκε (Soph. 262a), ταῦτα σημαίνειν ἔδοξε· τὰ δ' ἄλλα φαίη τις ἂν οὐ σημαίνειν· οἶον οἱ στεναγμοὶ καὶ ὀλολυγμοὶ τῶν ὑποκριτῶν, καὶ νῆ Δία πολλάκις ἐπιμειδίας καὶ ἀποσιώπησις ἐμφαντικώτερον ποιεῖ τὸν λόγον, οὐ μὴν ἀναγκαίαν ἔχει πρὸς τὸ σημαίνειν ὡς τὸ ῥῆμα καὶ τοῦνομα δύναμιν ἀλλ' ἐπίθετόν τινα ποικίλλουσαν τὸν λόγον· ὥσπερ τὰ στοιχεῖα ποικίλλουσιν οἱ τὰ πνεύματα καὶ τὰς δασύτητας αὐτῶν ἐκτάσεις τε καὶ συστολὰς ἐνίων αὐτὰ καθ' αὐτὰ στοιχεῖα τιθέμενοι, πάθη μᾶλλον ὄντα καὶ συμβεβηκότα καὶ διαφορὰς στοιχείων, ὡς ἐδήλωσαν οἱ παλαιοὶ διὰ τῶν ἐκκαίδεκα φράζοντες ἀποχρώντως καὶ γράφοντες. ^[10]

1009 F Ἐπειτα σκόπει μὴ παρακούωμεν τοῦ Πλάτωνος, ἐκ τούτων κεράννυσθαι τὸν λόγον οὐ διὰ τούτων εἰρηκότος· εἴθ' ὥσπερ ὁ τὸν λέγοντα τὸ φάρμακον ἐκ κηροῦ μεμῖχθαι καὶ χαλβάνης συκοφαντῶν, ἐπεὶ τὸ πῦρ παρέλιπε καὶ τὸ ἀγγεῖον ὦν χωρὶς οὐκ ἐνῆν μεμῖχθαι, καὶ ἡμεῖς ὁμοίως ἐγκαλῶμεν ὅτι συνδέσμους καὶ προθέσεις καὶ τὰ τοιαῦτα παρήκεν· οὐ γὰρ ἐκ τούτων ὁ

λόγος ἀλλ', εἴπερ ἄρα, διὰ τούτων καὶ οὐκ ἄνευ τούτων κεράννυσθαι πέφυκεν. οὐ γάρ, ὥσπερ ὁ τὸ 'τύπτε' φθεγξάμενος ἢ τὸ 'τύπτεται' καὶ πάλιν τὸ 'Σωκράτης' ἢ τὸ 'Πυθαγόρας' ἀμωσγέπως νοῆσαι τι καὶ διανοηθῆναι παρέσχηκεν, οὕτω τοῦ 'μέν' ἢ 'γάρ' ἢ 'περί' καθ' αὐτὸ ἐκφωνηθέντος ἔστιν ἔννοιάν τινα λαβεῖν ἢ πράγματος ἢ σώματος· ἀλλ' ἐὰν μὴ περὶ ἐκεῖνα καὶ μετ' ἐκείνων ἐκφέρεται, ψόφοις κενοῖς καὶ ἥχοις ἔοικεν· ὅτι ταῦτα μὲν οὔτε καθ' αὐτὰ σημαίνειν οὔτε μετ' ἀλλήλων οὐδὲν πέφυκεν, ἀλλ' ὅπως ἂν συμπλέκωμεν ἢ μιγνύωμεν εἰς ταῦτ' συνδέσμους καὶ ἄρθρα καὶ προθέσεις, ἔν τι πειρώμενοι κοινὸν ἐξ αὐτῶν ποιεῖν, τερετίζειν μᾶλλον ἢ διαλέγεσθαι δόξομεν· ῥήματος δ' ὀνόματι συμπλεκομένου, τὸ γενόμενον εὐθὺς διάλεκτός ἐστι καὶ λόγος. ^[10]

1010 B ὅθεν εἰκότως ἔνιοι μόνα ταῦτα μέρη τοῦ λόγου τίθενται· καὶ Ὅμηρος ἴσως τοῦτο βούλεται δηλοῦν ἐκάστοτε λέγων (H 108) 'ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζεν·' ἔπος γὰρ τὸ ῥῆμα καλεῖν εἴωθεν, ὥσπερ ἐν τούτοις (ψ 183) 'ὦ γύναι, ἦ μάλα τοῦτο ἔπος θυμαλγὲς ἔειπες· καὶ (θ 408) 'χαῖρε πάτερ ὦ ξεῖνε, ἔπος δ' εἴπερ τι λέλεκται δεινόν, ἄφαρ τὸ φέροισιν ἀναρπάξασαι ἅελλαι·' οὔτε γὰρ σύνδεσμον οὔτ' ἄρθρον οὔτε πρόθεσιν δεινὸν ἔστι καὶ θυμαλγὲς εἰπεῖν, ἀλλὰ ῥῆμα πράξεως ἐμφαντικὸν αἰσχροῦς ἢ πάθους τινὸς ἀνεπιτηδείου. ^[11]

1010 C διὸ καὶ ποιητὰς καὶ συγγραφεῖς εἰώθαμεν ἐπαινεῖν ἢ ψέγειν οὕτω πως λέγοντες 'Ἀττικοῖς ὀνόμασιν ὁ δεῖνα κέχρηται· καὶ 'καλοῖς ῥήμασιν' ἢ πάλιν 'πεζοῖς·' τὸ δέ γε 'πεζοῖς' ἢ 'καλοῖς' πάλιν καὶ 'Ἀττικοῖς ἄρθροισ' οὐκ ἂν εἴποι τις Εὐριπίδην ἢ Θουκυδίδην διειλέχθαι. 'Τί οὖν;' φῆσαι τις ἂν, 'οὐδὲν ταῦτα συμβάλλεται πρὸς λόγον;' ἔγωγε φῆσαιμ' ἂν ὥσπερ ἄλλας συμβάλλεσθαι πρὸς ὄψον ὕδωρ δὲ πρὸς μᾶζαν· Εὐῆνος δὲ καὶ τὸ πῦρ ἔφασκεν ἡδυσμάτων εἶναι κράτιστον. ἀλλ' οὐθ' ὕδωρ μάζης ἢ ἄρτου μέρος εἶναι λέγομεν οὔτε πῦρ οὐθ' ἄλλας ἐψήματος ἢ βρώματος· ὣν αἰεὶ τυγχάνομεν δεόμενοι, οὐχ ὥσπερ ὁ λόγος πολλάκις ἐκείνων ἀπροσδεῆς ἐστίν· ὡς δοκεῖ μοι περὶ Ῥωμαίων λέγειν ὁρῶ μέλλω νῦν ὁμοῦ τι πάντες ἄνθρωποι χρῶνται· προθέσεις τε γὰρ ἀφήρηκε πλὴν ὀλίγων ἀπάσας, τῶν τε καλουμένων ἄρθρων οὐδὲν προσδέχεται τὸ παράπαν, ἀλλ' ὥσπερ ἀκρασπέδοις χρήται τοῖς ὀνόμασι. ^[5]

1010 D καὶ οὐ θαυμαστόν ἐστιν, ὅπου καὶ Ὅμηρος 'ἐπέων κόσμῳ' περιγενόμενος ὀλίγοις τῶν ὀνομάτων ἄρθρα ὥσπερ λαβὰς ἐκπώμασι δεομένοις ἢ λόφους κράνεσιν ἐπιτίθησι· διὸ καὶ παράσημα τῶν ἐπῶν ἐν οἷς ταῦτα ποιεῖ γέγονεν, ὡς τὸ (Ξ 459) 'Αἶντι δὲ μάλιστα δαΐφρονι θυμὸν ὄρινε τῷ Τελαμωνιάδῃ· καὶ τὸ (Υ 147) 'ποιέεν, ὄφρα τὸ κῆτος ὑπεκπροφυγῶν ἀλέοιτο·' καὶ βραχέα πρὸς τούτοις ἕτερα· τοῖς δ' ἄλλοις μυρίοις οὖσιν ἄρθρου μὴ προσόντος οὐδὲν εἰς σαφήνειαν οὐδὲ κάλλος ἢ φράσις βλάπτεται. ^[12]

1010 E Καὶ μὴν οὔτε ζῶον οὔτ' ὄργανον οὐθ' ὄπλον οὔτ' ἄλλο τῶν ὄντων οὐδὲν οἰκείου μέρους ἀφαιρέσει καὶ στερήσει πέφυκε γίνεσθαι κάλλιον οὐδ' ἐνεργέστερον οὐδ' ἥδιον· λόγος δέ, συνδέσμων ἐξαιρεθέντων, πολλάκις ἐμπαθεστέραν καὶ κινητικωτέραν ἔχει δύναμιν· ὡς ὁ τοιοῦτος (Σ 536) 'ἄλλον ζῶν ἔχουσα νεούτατον, ἄλλον ἄουτον, ἄλλον τεθνεῖωτα κατὰ μόθον ἔλκε ποδοῖν·' καὶ τὰ τοῦ Δημοσθένους (21, 72) ταυτὶ 'πολλὰ γὰρ ἂν ποιήσειεν ὁ τύπτων, ὣν ὁ παθὼν ἐνί· οὐδ' ἂν ἀπαγγεῖλαι δύναιθ' ἐτέρῳ· τῷ σχήματι τῷ βλέμματι τῇ φωνῇ· ὅταν ὑβρίζων, ὅταν ἐχθρὸς ὑπάρχων, ὅταν κονδύλοις, ὅταν ἐπὶ κόρρηι· ταῦτα κινεῖ, ταῦτ' ἐξίστησιν αὐτῶν ἄνθρώπους ἀήθεις τοῦ προπηλακίζεσθαι. ^[11]

1010 F 'καὶ πάλιν (21, 200) 'ἀλλ' οὐ Μειδίας· ἀλλ' ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας λέγει, λοιδορεῖται, βοᾷ· χειροτονεῖται τίς; Μειδίας Ἀναγυράσιος, προβέβληται Πλουτάρχου προξενεῖ, τὰ ἀπόρρητ' οἶδεν, ἢ πόλις αὐτὸν οὐ χωρεῖ. ^[5]

1011 A 'διὸ καὶ σφόδρα τὸ ἀσύνδετον σχῆμα παρὰ τοῖς τέχνας γράφουσιν εὐδοκιμεῖ· τοὺς δ' ἄγαν νομίμους ἐκείνους καὶ μηδένα σύνδεσμον ἐκ τῆς συνηθείας ἀφιέντας ὡς ἀργὴν καὶ ἀπαθῆ καὶ

κοπώδη τῷ ἀμεταβλήτῳ τὴν φράσιν ποιοῦντας αἰτιῶνται. τὸ δὲ τοὺς διαλεκτικούς μάλιστα συνδέσμων δεῖσθαι πρὸς τὰς τῶν ἀξιώματων συναφὰς καὶ συμπλοκάς καὶ διαζεύξεις, ὥσπερ ἡνιόχους ζυγῶν καὶ τὸν <έν> Κύκλωπος Ὀδυσσέα λύγων πρὸς τὴν τῶν προβάτων σύν <δεσιν> οὐ μέρος λόγου τὸν σύνδεσμον ἀλλ' ὄργανόν τι συνδετικὸν ἀποφαίνει, καθάπερ ὠνόμασται, καὶ συνεκτικὸν οὐ πάντων ἀλλὰ τῶν οὐχ ἀπλῶς λεγομένων· εἰ μὴ καὶ τοῦ φορτίου τὸν ἱμάντα καὶ τοῦ βιβλίου τὴν κόλλαν ἀξιοῦσι μέρος εἶναι, καὶ νῆ Δία τὰς διανομὰς τοῦ πολιτεύματος, ὡς ἔλεγε Δημάδης, κόλλαν ὀνομάζων τὰ θεωρικὰ τῆς δημοκρατίας. ^[5]

1011 B ποῖος δὲ σύνδεσμος οὕτως ἔν ἐκ πολλῶν ἀξίωμα ποιεῖ συμπλέκων καὶ συνάπτων, ὡς ἡ μάρμαρος τὸν συλλιπαινόμενον διὰ τοῦ πυρὸς σίδηρον; ἀλλ' οὐκ ἔστιν οὐδὲ λέγεται τοῦ σιδήρου μέρος· καίτοι ταῦτά γε τοῖς κεραννυμένοις ἐνδυόμενα καὶ συντηκόμενα ποιεῖ τι καὶ πάσχει κοινὸν ἐκ πλειόνων, τοὺς δὲ συνδέσμους εἰσὶν οἱ μὴ νομίζοντες ἔν τι ποιεῖν, ἀλλ' ἐξαρίθμῃσιν εἶναι τὴν διάλεκτον, ὥσπερ ἀρχόντων ἐφεξῆς <ῆ> ἡμερῶν καταλεγόμενων. ^[10]

1011 C Καὶ μὴν τῶν γε λοιπῶν ἡ μὲν ἀντωνυμία περιφανῶς γένος ὀνόματός ἐστιν, οὐχ ἥ πτώσεων μετέχει μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ κυριωτάτην ἅμα τῇ φάσει ποιεῖν δεῖξιν ἐνίας ἐπὶ τῶν ὠρισμένων ἐκφερομένης· καὶ οὐκ οἶδ' ὅ τι μᾶλλον ὁ 'Σωκράτην' φθελγζάμενος ἢ ὁ 'τοῦτον' εἰπὼν ὀνομαστὶ πρόσωπον δεδήλωκεν. ἡ δὲ καλουμένη μετοχή, μῖγμα ῥήματος οὔσα καὶ ὀνόματος, καθ' ἑαυτὴν μὲν οὐκ ἔστιν, ὥσπερ οὐδὲ τὰ κοινὰ θηλυκῶν καὶ ἀρρενικῶν ὀνόματα, συντάττεται δ' ἐκείνοις, ἐφαπτομένη τοῖς μὲν χρόνοις τῶν ῥημάτων ταῖς δὲ πτώσεσι τῶν ὀνομάτων. ^[10]

1011 D οἱ δὲ διαλεκτικοὶ τὰ τοιαῦτα καλοῦσιν <άντ> ανακλάστους, οἷον ὁ 'φρονῶν' ἀπὸ τοῦ 'φρονίμου' καὶ ὁ 'σώφρονων' ἀπὸ τοῦ 'σώφρονός' ἐστιν, ὡς ὀνομάτων καὶ προσηγοριῶν δύναμιν ἔχοντα. τὰς γε μὴν προθέσεις ἔστιν ἐπικράνοισ καὶ βάσεσι καὶ ὑποθέμασιν, ὡς οὐ λόγους ἀλλὰ περὶ τοὺς λόγους μᾶλλον οὔσας, ὁμοιοῦν. ὅρα δὲ μὴ κόμμασι καὶ θραύσμασιν ὀνομάτων εἰκόασιν, ὥσπερ γραμμάτων σπαράγμασι καὶ κεραΐαις οἱ σπεύδοντες γράφουσι· τὸ γὰρ 'ἐμβῆναι' καὶ 'ἐκβῆναι' συγκοπὴ προφανής ἐστι τοῦ 'ἐντὸς βῆναι' καὶ τοῦ 'ἐκτὸς βῆναι', καὶ τὸ 'προγενέσθαι' τοῦ 'πρότερον γενέσθαι', καὶ τὸ 'καθίζειν' τοῦ 'κάτω ἵζειν'· ὥσπερ ἀμέλει τὸ 'λίθους βάλλειν' καὶ 'τοίχους ὀρύσσειν' 'λιθοβολεῖν' καὶ 'τοιχωρυχεῖν' ἐπιταχύνοντες καὶ σφίγγοντες τὴν φράσιν λέγουσι. ^[5]

1011 E Διὸ χρεῖαν μὲν τινα τῷ λόγῳ παρέχεται τούτων ἕκαστον, μέρος δὲ λόγου καὶ στοιχεῖον οὐδέν ἐστι, πλὴν ὥσπερ εἴρηται τὸ ῥῆμα καὶ τοῦνομα, ποιοῦντα τὴν πρώτην τό τ' ἀληθές καὶ τὸ ψευδὸς δεχομένην σύνθεσιν, ἣν οἱ μὲν πρότασιν οἱ δ' ἀξίωμα, Πλάτων δὲ λόγον προσηγόρευκεν. ^[10]